

Vad står FN-deklarationen UNDROP för?

UNDROP är en förkortning av UN Declaration on the Rights of peasants and Other People working in rural areas. Denna deklaration har tagit 20 år att arbeta fram. Till sin hjälp har FN haft La Via Campesina. Deklarationen antogs 2018 och handlar om bönders och urfolks rätt till mark och vatten, mänskliga rättigheter och till inflytande över beslutsprocesser som berör deras liv och verksamheter. UNDRIP är en annan FN-deklaration som enbart handlar om urfolk eller ursprungsbefolkning, indigenous people.

Deklarationen är skriven så att den kan vara ett hjälpmedel för staten att hantera rättighetsfrågorna. För närvarande förbereder Norge, på departementsnivå, att införa UNDROP. Det är dags att Sverige också inleder detta arbete.

Problemformulering ur ett småbrukarperspektiv

Vi undertecknade etablerade nationella småjordbruksorganisationer delar en gemensam uppfattning om den utsatta situation vi har i Sverige vad gäller jordbruksföretagandet och livsmedelsproduktionen och i synnerhet den småskaliga sektorn. Denna situation har utvecklats över tid, men med den rådande omvärldsutvecklingen framstår omfattningen, följderna och riskerna med denna problematik och situation i en ny dager.

Som intresseorganisationer och företrädare för en större del av de mindre jordbruksföretagen spridda över hela landet så uppfattar vi det som vår skyldighet att ta kontakt med och informera regeringskansliet om vår syn på hur vi kan bidra till att Sverige kan lösa de problem som landet har och står inför.

Svensk livsmedelsförsörjning och naturresursförvaltning står inför många utmaningar. Bland det viktigaste är att vi har låg självförsörjningsgrad och att vi behöver en mer levande landsbygd med erforderlig service. Sverige ska heller inte vara en belastning för omgivande nationer i händelse av kris eller krig.

Vi har under de senaste årtiondenas utveckling successivt också förlorat många jordbruksföretagare över hela landet. Det har främst drabbat småjordbrukare, skärgårdsbönder, familjejordbrukare, fjällbönder, fiskarbönder, småskaliga kustfiskare och fäbodbrukare.

Det finns många olika förklaringar till denna utveckling för landsbygden och de traditionella naturbruksnäringarna. Att utveckla en gemensam syn och förståelse oss emellan anser vi utgöra en grund för att också formulera insatser för förändringar och förbättringar. Därmed kan vi bättre möta behovet av fler jordbruksföretagare, ökad livsmedelsproduktion, ökad resiliens lokalt, regionalt och nationellt samt förbättrad krisberedskap. Dessutom får vi samtidigt en mer levande landsbygd och bättre förutsättningar att vidmakthålla den biologiska mångfalden genom ett hållbart nyttjande av landskapet.

Vi kan alla idag på ett nationellt och regionalt plan följa svårigheterna för våra förvaltningsmyndigheter att nu svara upp på samhällets behov av förändring i dessa avseenden. Det går trögt i arbetet med krisberedskap. Det går trögt i arbetet med att förbättra ekonomin i jordbruket. Det går generellt utför med hållbart nyttjande av landskapet när vi inte klarar miljömålen för den biologiska mångfalden.

Av olika skäl har vi småskaliga jordbruksorganisationer generellt också svårt att få våra synpunkter och önskemål beaktade hos de nationella förvaltningsmyndigheterna och länsstyrelserna. Det är inte bara en resursfråga, utan hänger också ihop med att vår nuvarande myndighetsstruktur och deras kompetens är designade för en annan tid med delvis inaktuella perspektiv.

Verktyg för en hållbar väg framåt

FN har med deklarationen UNDROP slagit fast att livsmedelsförsörjningen är viktig och att naturbrukare därför ska ha möjlighet att påverka sin situation. Vi behöver fler som har tillgång till produktionsmedlen och är aktiva naturbrukare. Genom en ömsesidig respekt producenter emellan och mellan civilsamhället och producenterna kan vi ge naturbruket bättre förutsättningar.

För detta kan småbrukare, medelstora bönder, fäbodbrukare, renskötare, skogsbrukare och fiskare bidra med perspektiv och praktiskt kunnande. Det som saknas är de rätta förutsättningarna. Här är UNDROP ett verktyg för staten för att uppnå de rätta förutsättningarna. I UNDROP artikel 2 står om staters skyldigheter gentemot de som berörs av deklarationen.

För att ge våra organisationer optimala förutsättningar att stötta staten i arbetet för ökad självförsörjning och livsmedels-säkerhet i Sverige bör UNDROP följas som i artikel 16 där böndernas försörjningsmöjlighet är i fokus.

Småbönders, fiskare och renskötarens arbete behövs för att hela landet ska ha en hög självförsörjningsgrad. Småbruk, fäbodbruk och renskötsel ökar den biologiska mångfalden i kulturlandskapet, i skogarna och på fjällen och omnämns i artikel 20.

Våra traditionella naturbruksnäringar har också tillerkänts särskilda omsorger i konventionen om biologisk mångfald (CBD) enligt artiklarna 8j och 10c. Sverige har ett pågående programrådsarbete kring detta, vilket förvaltas under ett fokuspunktsansvar för Sametinget. Förutom renskötselorganisationer så ingår även Småbrukarförbundet och Fäbodförbundet direkt i detta arbete. Alla vi undertecknade och alla naturbrukande traditionella näringar som förvalta biologisk mångfald berörs av detta arbete. Även detta arbete behöver understödjas med en tydligare anvisning från staten för att förvaltningsmyndigheterna ska kunna möta relevanta behov. UNDROP kan här vara det instrument som erfordras. Läs mer hos [Sametinget](#) angående programrådet..

Idag kan vi som företrädare för naturbrukare vittna om att det finns en maktobalans där naturbrukarna och de som jobbar på landsbygden hamnar i ett underläge och inte ges förutsättningar att påverka sin situation. Länsstyrelser och nationella förvaltningsmyndigheter är statens förlängda arm och har en central roll. Vi kan i samverkan med dessa bidra så att onödiga hinder elimineras för naturbruket.

Mot denna bakgrund vill vi fästa uppmärksamheten på det angelägna behovet av stödjande insatser för att ge förvaltningsmyndigheterna stödet att bättre beakta även bönders, fäbodbrukares, renskötarens, småbrukares, urfolks, fiskares och övriga naturbrukande gruppers rättigheter och behov. Här ser vi ett behov av att även Sverige bör införliva UNDROP som ett stödjande instrument för även våra intressefrågor och som en tydlig anvisning för förvaltningsmyndigheterna. **Vi är intresserade av att samverka i en sådan utveckling.**

NOrdBruk, Svenska delen av La Via Campesina

Eva Jonsson, styrelseledamot
070-691 50 29
nordbruk.viacampesina@gmail.com
www.nordbruk.se

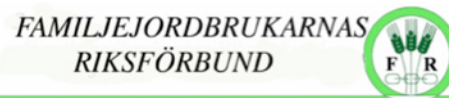
Svensk fäbodkultur och Utmarksbruk

Peter Helander, ordförande
073-072 86 27
peter.helander@fabod.se
www.fabod.se

Förbundet Sveriges Småbrukare

Jonas Wangsten, ordförande
0705-88 38 16
info@sverigessmabrukare.se
www.sverigessmabrukare.se

Familjejordbrukarnas Riksförbund

Nils Nilsson, ordförande
0709-16 67 51
fr@familjejordbrukarna.se